

Súd: Okresný súd Košice II
Spisová značka: 18C/34/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7220208090
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Karol Fil'
ECLI: ECLI:SK:OSKE2:2022:7220208090.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice II sudcom Mgr. Karolom Fil'om v spore žalobcu: O., zastúpený JUDr. Jánom Klučkom, advokátom so sídlom v Košiciach, Ku Potoku 4, proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpenej Ministerstvo vnútra SR, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, takto

rozhodol:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu zamietla.

III. Žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 06.08.2020 domáhal zaplatenia sumy 5.000,- eur a náhrady trov konania z titulu náhrady škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. V úvode žaloby žalobca uviedol, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie (ďalej len „EÚ“), ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Jedná sa o Smernicu 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ktorá zjednocuje ustanovenia smernice 93/104/ES) pričom jej porušenie členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. O takýto prípad sa jedná aj u žalobcu. Poukázal na základný cieľ uvedených smerníc, ktorým je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, ďalej primeraných prestávok v práci ako aj stanovením maximálneho týždenného pracovného času. Podľa žalobcu sa účinná ochrana bezpečnosti a zdravia pracovníkov sa zabezpečuje tým, že členské štáty EÚ sú povinné zabezpečiť pracovníkom právo na stanovený týždenný pracovný čas ako aj minimálny čas odpočinku. Následne citoval článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, ktorý má členským štátom ukladať opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantovať právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré im vyplýva priamo z práva EÚ. Súdny dvor EÚ (ďalej len ESD) súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času ktorá v spojení s ich „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Poukázal na rozhodnutia ESD: vo veci C-429/09 G. Fuß týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov (bod 55), vo veci C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku (bod 27) a vo veci C-397/01 Pfeiffer týkajúcej sa režimu pohotovosti lekárskech záchranárov (bod 95). Žalobca uviedol, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie či sú

naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi. (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas, bod. 48, 58.). Podľa žalobcu ním uvedené rozsudky ESD potvrdzujú, že členské štáty EÚ nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti Čl. 6 písmena b) Smernice 2003/88/ES tak, žeby 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne by ho určitým spôsobom svojvoľne porušovali a poukázal na tiež na bod 100 rozsudku ESD C-397/01, Pfeifer. Smernica mala byť prebratá do znenia zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbere, ako vyplýva z prílohy č. 4 k predmetnému zákonu, avšak žiadne ustanovenia tohto zákona nepotvrdzujú, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva. V tomto smere sa táto právna úprava sa odlišuje od ust. § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD. Na tento prípad sa však predmetné ustanovenie Zákonníka práce nevzťahuje (§ 193 zákona č. 315/2001 Z.z.). Ďalším nedostatkom zákona č. 315/2001 Z.z. je, že zo Smernice 2003/88/ES nepreberal ustanovenia jej Čl. 6 písmeno b) stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Uvedené pochybenia v zákone č. 315/2001 Z.z. podľa žalobcu nemajú len abstraktný význam, keďže podľa práva EÚ takáto úprava je na ujmu jeho príslušníkom, pretože im spôsobuje škodu, náhrady ktorej sa môžu domáhať pred vnútroštátnymi súdmi. Úprava zákona č. 315/2001 Z.z., ktorá nepovažuje služobnú pohotovosť hasičov za súčasť ich týždenného pracovného času, nie je v súlade s článkom 2 ako aj článkom 6 ods. 2 písm. b) Smernice 2003/88/ES a zakladá povinnosť žalovanému na náhradu škody postihnutým jednotlivcom. Skutočnosť, že týždenný pracovný čas hasičov prekračuje 48 hodín žalobca dokumentuje listinami o týždennej dochádzke ktoré sú priložené k tejto žalobe. Vzhľadom na formuláciu článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES ESD vo veci C-429/09, G. Fuß uviedol, že čl. 6 písm. b) tejto Smernice má priamy účinok (bod 35), keďže priamo priznáva jednotlivcom právo, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi a síce právo na to, aby v členskom štáte EÚ priemerný týždenný pracovný čas pracovníka neprekračoval týždennú hranicu 48 hodín. Z uvedeného rozhodnutia vyplýva aj pre žalobcu právo dovolávať sa porušenia čl. 6, písm. b) Smernice. Čo sa týka uplatnenia práva na náhradu škody ako aj spôsob jej výpočtu Smernica neobsahuje ustanovenia týkajúce sa samotného procesu náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. Je preto na vnútroštátnom práve každého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy EÚ má byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a tiež, aby definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu a výpočtu tejto náhrady. Rozsah náhrady škody musí byť primeraná, aby mohol zabezpečiť skutočnú ochranu únieových práv poškodeného. Žalobca v žalobe tvrdil, že v jeho prípade boli splnené únieové podmienky založenia zodpovednosti žalovaného za porušenia jeho práva garantovaného v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, z ktorých vyplýva jeho nárok na náhradu škody. Svoje tvrdenie opiera o judikatúru ESD a to predovšetkým na rozsudok ESD C-429/09 G. Fuß. Uviedol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tieto tri podmienky: 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi porušením a škodou existuje príčinná súvislosť. Podľa žalobcu v tomto prípade sú všetky tieto podmienky splnené. S poukazom na Preambulu prvej Smernice Rady 93/104/ES z 23.11.1993, ktorá sa týka niektorých aspektov pracovnej doby a Preambulu Smernice 2003/88/ES žalobca uviedol, že pravidelné nedodržovanie maximálneho týždenného pracovného času sa môže prejavovať v rámci osobnostnej sféry žalobcu predovšetkým vo vzťahu k ochrane jeho práva na zdravie (na jeho úroveň a kvalitu) a tiež na jeho celkovú fyzickú a morálnu integritu. V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu, ako aj z podmienok jej uplatnenia je v slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa § 11- 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú právne vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva. Nárok na náhradu škody vzniknutej z porušenia práva EÚ možno posúdiť ako nemajetkovú ujmu, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti (formulácia najmä). Žaloba na preukázanie svojho nároku k žalobe pripojil: výpis zo systému o dochádzke žalobcu v období od 04/2017 do 04/2020.

2. K žalobe sa žalovaný vyjadril podaním zo dňa 30.11.2020. V prvom rade žalovaný namietol že vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to je tvrdené v žalobe. Podľa názoru žalovaného preto štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vykonávajúcich zásahovú činnosť (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť) možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností podľa názoru žalovaného subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Žalovaný ďalej tvrdil, že nakoľko Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy a príslušné ustanovenia Smernice 2003/88/ES sa na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda. Ďalej žalovaný namietal svoju pasívnu vecnú legitimitáciu. Uviedol, že žalobu môže podať pre netransponovanie, resp. pre nesprávnu transpozíciu smernice buď Európska komisia priamo na ESD alebo fyzická/právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t.j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv a to na vnútroštátny súd členského štátu EÚ. Žalobca nežaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného. Mal za to, že žalobca mal upozorniť svojho nadriadeného v súlade s ust. § 69 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z.z. na pohotovosť nad smernicou povolený limit a žiadať, aby pohotovosť nebola určená z dôvodov, ktoré v žalobe uvádza. Zároveň uviedol, že za vykonanú pohotovosť boli žalobcom vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno. Následne sa žalovaný podrobne vo svojom podaní venuje transpozícii článkov Smernice 2003/88/ES ako reakciu na tvrdenie žalobcu o nesprávnej transpozícii tejto smernice. Zmysel článku 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES je transponovaný v štvrtej hlave zákona č. 315/2001 Z. z. v ustanoveniach § 85 a nasl. upravujúcich služobný čas hasičov, služobnú pohotovosť, štátnu službu nadčas a dovolenku. Predmetné ustanovenia teda definujú služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. ďalej jasne vyplýva, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 zákona č. 315/2001 Z. z. a štátna služba nadčas podľa § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. Ustanovenia § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. rozhodne nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale ako už bolo uvedené vyššie, svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.). Pri nariadenej služobnej pohotovosti v štátnej službe podľa § 92 ods. 1 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z. ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ale mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napríklad aj vo výške peňažnej náhrady za čas tejto služobnej pohotovosti v štátnej službe. Žalobca zrejme v tejto súvislosti opomenul, že ním citované ustanovenia zákona, najmä § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1, rozhodne nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.) a slová v § 92 ods. 1 zákona len vystihujú časovú kontinuitu medzi výkonom štátnej služby a služobnou pohotovosťou. V oboch prípadoch je však nesporné, že ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času. Žalovaný súčasne poukazuje aj na čl. 15 Smernice 2003/88/ES, ktorý umožňuje dohodnúť aj priaznivejšie podmienky, napr. v kolektívnych zmluvách. Tvrdenie žalovaného o služobnom čase podporuje aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2016, ktorá vo väzbe na citované ustanovenia zákona v článku 8 s nápisom „Služobný čas“ rozvrhuje služobný čas na vykonávanie štátnej služby a služobnú pohotovosť. V tejto súvislosti neobstojí ani tvrdenie žalobcu opierajúce sa o znenie § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. ktorý

vymedzuje, čo sa posudzuje ako vykonávanie štátnej služby. Podľa žalobcu služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby, čo odvodzuje od skutočnosti, že sa v tomto ustanovení neuvádza služobná pohotovosť v štátnej službe. Žalovaný poznamenáva, že v cit. ustanovení sa neuvádza ani služobná pohotovosť v štátnej službe, ale ani samotný výkon štátnej služby, pretože v tomto ustanovení ide o výpočet časov, súvisiacich s činnosťami (napr. zvyšovania kvalifikácie, účasť na rekondičnom pobyte, ale napr. aj dovolenka, materská dovolenka, rodičovská dovolenka), ktorým zákon priznáva na vymedzené účely (napr. sociálne zabezpečenie) rovnaké účinky, ako keby v tom čase príslušník alebo príslušníčka Hasičského a záchranného zboru skutočne vykonávali štátnu službu. Explicitnejšie rozlíšenie jednotlivých častí služobného času je teda upravené v Kolektívnej zmluve pre príslušníkov HaZZ pre rok 2016, kde v čl. 8 ods. 1 sa taktiež uvádza, cit.: „Pre príslušníkov vykonávajúcich štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom je služobný čas rozvrhnutý spravidla na 16,5 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 7,5 hodín v jednej 24 - hodinovej zmene.“ Podľa ods. 3 čl.8 kolektívnej zmluvy sa za štátnu službu považuje tiež práca nadčas, t.j. štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času, resp. nad určený týždenný služobný čas, na príkaz nadriadeného alebo s jeho súhlasom. Vzhľadom na uvedené žalovaný má za to, že vyššie uvedené ustanovenia § 85, § 91, § 92 zákona č. 315/2001 Z. z., ako aj ustanovenia platnej kolektívnej zmluvy (čl. 8) plne transponujú čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES. K transpozícii čl. 6 Smernice 2003/88/ES žalovaný poukázal na znenie zákona č. 315/2001 Z.z., ktorý upravuje limity služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne v zmysle ust. § 85 zákona č. 315/2001 Z.z. Podľa § 91 ods. 3 zákona možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Z § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. môže byť služobný čas hasičov rozvrhnutý aj nerovnomerne. Vtedy nesmie byť dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni podľa § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z.. Hasiči v takom prípade majú výkon štátnej služby v rámci 12 hodinového riadneho služobného času alebo služobný čas rozvrhnutý na 16,5 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste jej výkonu v trvaní 7,5 hodín v jednej 24 hodinovej zmene podľa čl. 8 ods. 1 Kolektívnej zmluvy pre príslušníkov HaZZ pre rok 2016. Žalovaný poukázal aj na rozdielne referenčné obdobie. Podľa jeho názoru bol čl. 6 Smernice 2003/88/ES transponovaný správne. Žalovaný teda uvádza, že žalobcovi sa nepodarilo preukázať, že štát neprebral Smernicu 2003/88/ES do zákona správne, preto sa mu nepodarilo ani preukázať, že by existovala údajná škoda, ktorá by bola v priamej príčinnej súvislosti s článkom 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. K nároku na náhradu škody žalovaný najprv uviedol svoj názor, že Článok 6 Smernice 2003/88/ES je spomenutý v článku 17 ods. 1 Smernice, ktorý umožňuje členským štátom aby sa odchyľili od uplatňovania tohto článku, za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia (ako to je v tomto prípade) keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Avšak pre prípad, že súd dospeje k názoru, že odchylná úprava nie je možná, žalovaný uviedol, že má za to, že žalobca neosvedčil žiadnym spôsobom, že mu vznikol nárok na náhradu škody. V prvom rade uvádza, že mu nie je zrejmé, ako mohla žalobcovi vzniknúť škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú mimochodom, bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Žalovaný chce zdôrazniť, že počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako tak v zmysle platnej legislatívy pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca, t.j. žalobcu. To znamená, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, ale iba na základe pokynu svojho zamestnávateľa. V zhrnutí to znamená, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii. Pokiaľ súd, napriek všetkým doteraz uvedeným skutočnostiam,

dospeje k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. V zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C- 46/93 Brasserie du Pêcheur (bod 84) by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalovaný by chcel zdôrazniť, že žalobca do dnešného dňa nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. To znamená, že žalobca žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac žalobca dostáva odmenu), považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Z vyššie uvedeného dôvodu, nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musia znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudky Mulder a i / Rada a komisia, C-104/89 a C- 37/90). Žalobca však žiadnym spôsobom neprejavil svoju nevôľu so súčasným stavom, čím by mohol obmedziť rozsah škody, ktorú mu mal žalovaný spôsobiť. Ohľadom formy a spôsobu výpočtu náhrady škody žalovaný odkazuje na rozsudok ESD C- 429/09 G. Fuss a rozhodnutie Okresného súdu Stará Ľubovňa, č. k. 8C/25/2017 zo dňa 23.12.2019. Žalovaný má za to, že čo sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva na maximálny 48hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Žalobca totiž v žalobe nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítaval do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6mesiacov. Pripomenul, že dôkazné bremeno je na žalobcovi. Napokon žalovaný s poukazom na rozhodovaciu prax namietol neprimeranú výšku požadovanej škody, keď uviedol, že priemerná výška doposiaľ priznanej škody v obdobných veciach predstavuje sumu 2.400,-eur. Na záver žalovaný navrhol konanie zastaviť resp. žalobu zamietnuť.

3. V doručenej replike zo dňa 05.05.2021 žalobca nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom SR a aj pre výkon týchto služieb garantuje 48 hodinovú priemernú týždennú pracovnú dobu podľa čl. 6 ods. 2, písm. b) Smernice 2003/88/ES. Odkázal pri tom na samotné znenie článku 17 ods. 3 bod iii) tejto smernice, ktorá výslovne v tomto ustanovení uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Pripomenul, že by táto úprava nemala žiadny zmysel, ak by bola takáto činnosť ako celok vylúčená zo smernice 89/391/EHS nakoľko v takomto prípade by sa na ňu nevzťahovala ani Smernica 2003/88/ES. Odkázal tiež na rozhodnutia ESD C-397/01 (bod 53), C-52/04 (bod 57) a C-518/15 (bod 27). K transpozícii Smernice 2003/88/ES uviedol, že niektoré ustanovenia zákona č. 315/2001 Z.z. sú v rozpore so smernicou, pretože ich uplatnením sa negarantuje 48 hodinová pracovná doba v zbore hasičov. Práve naopak týždenný súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu čl. 6, písm. b) Smernice 2003/88/ES na ujmu žalobcovi. Každý hasič strávi priemerne na pracovisku 57,95 hodín týždenne, čo je v rozpore s týmto článkom. Výsledné číslo približne 56 hodín predstavuje skutočný priemerný týždenný pracovný čas hasičov. Žalobca zdôraznil, že transpozícia smerníc nesmie byť formálna a samoučelná a správnosť transpozície na prvom mieste potvrdzuje samotná prax uplatňovania transpozíčných zákonov, t.j. v danom prípade zákona č. 315/2001 Z.z. Pre úplnosť žalobca uviedol že predložil so žalobou prehľad týždennej dochádzky, z ktorých vyplýva, že súčet jeho služobného času „nadobudnutého“ v dôsledku výkonu štátnej služby a nariadených služobných pohotovostí prekračuje 48 hodinový týždenný pracovný čas a toto tvrdenie žalovaný nebol schopný spochybníť či dokonca vyvrátiť. Napriek tvrdeniu žalovaného o správnej transpozícii smernice do slovenského právneho poriadku je však praktickým dôsledkom aplikácie transpozíčného zákona č. 315/2001 Z.z. výsledok, ktorý negarantuje 48 hodinový týždenný pracovný čas pre členov hasičského zboru SR. K služobnej pohotovosti hasičov a služobnej dobe uviedol, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto

smere sa zákon č. 315/2001 Z.z. ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD (a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje (vo svojom odseku 2). Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Skutočnosť, že podľa zákona č. 315/2001 Z.z. pracovnú pohotovosť hasičov zákonodarca nequalifikuje ako súčasť ich služobného času tiež výslovne potvrdzujú jeho viaceré ustanovenia: § 85 Zákona, § 92, 86 ods.2 Zákona, z citovaných ustanovení vyplýva, že služobná pohotovosť podľa Zákona o hasičskom zbere sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby“ a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase.“ Ustanovenie § 92 zákona č. 315/2001 Z.z. (Služobná pohotovosť v štátnej službe príslušníkov) výslovne potvrdzuje že služobný úrad môže nariadiť alebo s dohodnúť s pracovníkom aby sa mimo rámca rozvrhu služobného času a po vopred určený rozvrhnutia služobného času : „zdržoval po určený čas na určitom mieste a bol pripravený na to, že bude povolaný na vykonávanie štátnej služby, ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe“ (§ 92 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z.). Takto nariadená služobná pohotovosť preto nie je výkonom štátnej služby nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. § 122 zákona č. 315/2001 Z.z. potom spresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby „takéto vykonanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ (ods. 2) a § 91ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. tiež uvádza, že : „Štátnou službou nadčas je aj služba ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. V tejto súvislosti treba upozorniť na to, že Smernica 2003/88/ES neupravuje žiadnu „prechodnú“ kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku (C- 437/05, Vorel, bod 25, C-258/10, bod.43) ako zákon č. 315/2001 Z.z. vo forme služobnej pohotovosti hasiča na pracovisku. V dôsledku toho by bolo požiadavke Smernice 2003/88/ES možné vyhovieť len vtedy ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času, čo však zákon č. 315/2001 Z.z. nestanovuje. Po takto definovanom pracovnom čase má hasič právo na odpočinok (Čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice) To, že pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku je potrebné považovať za súčasť jeho pracovnej doby potvrdzuje aj judikatúra ESD. Rovnako ako v prípade Čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES aj v prípade jej Čl. 6 žalovaný iba popisuje (cituje) akým spôsobom sa viaceré ustanovenia Smernice 2003/88/ES (Čl. 6,16,17) premietli do zákona č. 315/2001 Z.z. a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo má za to, že „dotknuté právne predpisy transponovali Čl.6 Smernice správne“. Žalovaný sa konkrétne zaoberá jednak tzv. referenčným obdobím, ktoré v súlade s Čl. 16 písmeno b) Smernice 2003/88/ES môže štát pre uplatňovanie článku 6 Smernice (maximálny týždenný pracovný čas) stanoviť na dobu presahujúcu štyri mesiace pričom podľa Čl. 17 ods. 3 písmeno iii) a pre protipožiarne služby môže toto referenčné obdobie dokonca predĺžiť. Podľa § 86 ods. 2 zákona č.315/2001 Z.z. je nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas hasičov aplikovaný v rámci šesť mesačného referenčného obdobia. Hoci žalovaný sa pomerne podrobne zaoberá zákonnou úpravou služobnej doby v rámci referenčného obdobia nereaguje na kľúčový problém t.j. či aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice. Žalobca tvrdí, že tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu nakoľko žiadne ustanovenie Smernice 2003/88/ES nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES. V dôsledku toho ak štát nie je schopný zabezpečiť 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného referenčného obdobia dostáva sa do rozporu s požiadavkou Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES. Na základe argumentácie žalobcu ako aj z vybranej judikatúry ESD vyplýva, že 2003/88/ES nesprávne transponoval Smernicu 2003/88/ES. Je tomu tak z toho dôvodu, že za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku, čo je v rozpore s Čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice 2003/88/ES. Žalobca dospel teda k záveru, že zákon č. 315/2001 Z.z. nesprávne transponoval Smernicu 2003/88/ES z dôvodu že za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku, čo je v rozpore s čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice 2003/88/ES. Súčet služobnej doby a služobnej pohotovosti prekračuje požiadavku 48 hodinového priemerného pracovného času požadovaného čl. 6, písm. b) Smernice 2003/88/ES. Porušenie týchto ustanovení zakladá zodpovednosť Slovenskej republiky za škodu spôsobenú porušením únieového práva žalobcovi. K tvrdeniu žalovaného, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody/ujmy predišiel využitím všetkých dostupných prostriedkov na právnu ochranu, žalobca uviedol, že žalovaný nešpecifikuje aké účinné právne prostriedky má žalobca k dispozícii. K odstráneniu existujúceho stavu je potrebná príslušná legislatívna zmena zákona a nie rôzne individuálne kroky hasiča voči svojmu zamestnávateľovi. Záverom vyjadrenia žalobca uviedol, že priložil k žalobe listiny svojej dennej dochádzky v rozhodnom období, ktoré potvrdzujú, že k prekročeniu jeho priemerného týždenného pracovného času dochádzalo a dochádza.

4. V doručenej duplike zo dňa 02.08.2021 žalovaný zotrval na svojich právnych argumentoch vo vyjadrení k žalobe. Na doplnenie uviedol, že povaha služby žalobcu vyžaduje nepretržitú prevádzku. 41árok 3 ods. 1 pokynu prezidenta Hasičského a záchranného zboru o vnútornej organizácii Hasičského a záchranného zboru na operatívno - technickom úseku č. 35/2012 stanovuje začiatok výkonu služby žalobcu na úseku požiarnej ochrany od 07:00 hod do 07:00 hod. nasledujúceho dňa. Na výkon služby nadväzuje bezprostredne služobná pohotovosť, počas ktorej sú príslušníci prítomní v mieste výkonu štátnej služby, ale tento čas je určený na oddych a odpočinok. Uvádza, že pre bezpečnosť občanov na úseku požiarnej ochrany je potrebné, aby bola na tento účel zabezpečená 24 hodinová služba, 7 dní v týždni počas celého roka a teda príslušníci HaZS musia byť k dispozícii od 07:00 hod do 07:00 hod. nasledujúceho dňa. Z vymedzeného charakteru služobnej pohotovosti žalovaný má za to, že služobnú pohotovosť nemožno započítavať do odpracovaného služobného času.

5. Súd vo veci nariadil pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo dňa 05.11.2021. Na tomto pojednávaní bol vypočutý žalobca. Žalobca ako aj žalovaný zotrvali na svojej doterajšej argumentácii. Žalovaný z dôvodu opatrnosti vzniesol námietku premlčania nárokov predchádzajúcich podania žaloby o viac ako 3 roky. Žalovaný v záverečnej reči uviedol, že žalobca nepreukázal vznik takej ujmy, ktorá by bola natoľko závažná, aby odôvodňovala ním žiadanú sumu. Podľa žalovaného ujmu nestačí len tvrdiť, ale treba ju aj preukázať, čo sa podľa jeho názoru nestalo.

6. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu a oboznámením sa s listinnými dôkazmi založenými v spise a zistil nasledovný skutkový stav.

7. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky, ktorý vykonáva stálu štátnu službu v Košiciach. Žalobcovi sú nerovnomerne rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku v jednej 24 hodinovej zmene. Služobné pohotovosti sú určované na čas nočných hodín od 22:30 hod. do 5:30 hod. V prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť za prácu nadčas. Hasiči teda strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny - prvá, druhá a tretia zmena, každý tretí deň odsľúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna.

8. Z plánu služieb žalobcu súd zistil, že žalobca mesačne v období v období od januára 2017 do decembra 2017 odpracoval v rámci služobnej pohotovosti a práce nadčas 60 hod., 52,5 hod., 52,5 hod., 67,5 hod., 67,5 hod., 45 hod., 30 hod., 52,5 hod., 75 hod., 45 hod., 60 hod., 52,50 hod., za mesiace január - december 2018 odpracoval žalobca v rámci služobnej pohotovosti a práce nadčas 45 hod., 60 hod., 52,5 hod., 37,5 hod., 60 hod., 75 hod., 75 hod., 30 hod., 67,5 hod., 75 hod., 75 hod., 60 hod., 45 hod., za mesiace január- december 2019 odpracoval žalobca v rámci služobnej pohotovosti a práce nadčas 52,5 hod., 52,5 hod., 75 hod., 52,5 hod., 75 hod., 60 hod., 30 hod., 75 hod., 67,5 hod., 45 hod., 52,50 hod., 37,5 hod., za mesiace január- máj 2020 odpracoval žalobca v rámci služobnej pohotovosti a práce nadčas 67,5 hod., 45 hod., 67,5 hod., 67,5 hod., 75 hod. Z predmetného plánu vyplýva, koľko hodín žalobca odpracoval v rámci služobného času, resp. koľko hodín predstavuje fond pracovného času (od 136 hodín až do 203 hodín mesačne) a koľko času odpracoval v rámci pracovnej pohotovosti a nadčasu. Podľa týchto údajov žalobcu priemerný týždenný pracovný čas v rámci jedného mesiaca (pri zohľadnení fondu pracovného času v tom ktorom mesiaci a času pracovnej pohotovosti - ich súčet vydelený priemerným počtom týždňov v mesiaci 4,384) v mesiacoch január až december 2017; január -december 2018; január -december 2019 a napokon v januári až máj 2020 prevyšoval 48 hodinový týždenný pracovný čas.

9. Z predmetného plánu služieb žalobcu tiež vyplýva, že žalobca minimálne v období od januára 2017 do mája 2020 pracoval na zmeny, ktoré mal pravidelne rozvrhnuté tak, že bol na stanici 24 hodín a následne 48 hodín bol mimo stanice. Teda mesačne v tomto období mal žalobca rozvrhnuté svoje služby tak, aby na hasičskej stanici odsľúžil 10 až 11 pracovných 24 hodinových služieb, t.j. 240 až 264 hodín (akurát vo februári mohlo byť vzhľadom na krátky mesiac 9 služieb). Uvedené znamená, že žalobcovi boli pravidelne rozvrhované služby tak, aby na stanici priemerne strávil týždenne 54,74 hod. až 60,22 hod. (počet mesačných hodín vydelený priemerným počtom týždňov v mesiaci 4,384), t.j. v rozsahu 6,74 hod. až 12,22 hod. nad maximálny rozsah 48 hod. priemerného týždenného pracovného času, ktorý garantuje žalobcovi únieové právo.

10. Súd z výsluchu žalobcu na pojednávaní dňa 05.11.2021 zistil, že žalobca je zamestnancom hasičského zboru od roku 2008. Konštatoval, že pracuje 24 hodín, ale zarátava sa mu do fondu odpracovaných hodín z toho len 17,5 hodín. Ten čas by mohol tráviť s rodinou. Takéto rozvrhnutie zmien vplýva na ňho, niekedy je nervózny z roboty, prvý deň je neodдыхnutý, čo vplýva aj na rodinu a druhý deň už myslí na robotu. Keby nebolo nočnej pohotovosti, ten čas by trávil doma. Žalobca má manželku a dve deti.

11. Podľa čl. 7 druhá a tretia veta Ústavy Slovenskej republiky, právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 5.

Podľa čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času ustanovuje Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „Smernica“).

V čl. 1 bod 2 Smernice táto rieši: a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

Podľa čl. 1 bod 3 Smernice táto sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle čl. 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

Podľa čl. 2 bod 1 Smernice „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou.

Podľa čl. 6 písm. b) Smernice členské štáty prijmu opatrenia na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

Podľa čl. 16 písm. b) Smernice členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace. Doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo je vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere („ďalej len zákon č. 315/2001 Z.z.“), služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

Podľa § 85 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z. služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby aj na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

Podľa § 91 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

Podľa § 91 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z., v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

Podľa § 97 ods. 1 písm. h) zákona č. 315/2001 Z.z., ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje čas náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok.

Podľa § 103 ods. 5 zákona č. 315/2001 Z.z., príslušníkovi v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom, okrem služobného príjmu patrí peňažná náhrada za služobnú pohotovosť v štátnej službe a za pohotovosť pri zabezpečovaní opatrení pre obdobie brannej pohotovosti štátu.

Podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z., ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 1 určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

Podľa § 122 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z., ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 2 nariadená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada a) 50% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste vykonávania jeho štátnej služby, a 100% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja, b) 15% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste jeho pobytu, alebo na inom dohodnutom mieste, a 25% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja, c) 5% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú s možnosťou použitia mobilných prostriedkov spojenia, a 10% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

Podľa § 122 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z.z., náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas.

12. Žalovaný sa v konaní bránil tým, že nie je vecne pasívne legitimovaný v tomto konaní, že Smernica 2003/88/ES sa na daný prípad neaplikuje, že bola transponovaná do slovenského právneho poriadku správne. Žalovaná tiež namietal, že nie sú splnené podmienky na priznanie náhrady škody, že žalobca nepreukázal vznik škody, že nevykonal žiadne kroky k zamedzeniu vzniku škody, že skutočne došlo k odpracovaniu hodín nad priemerný týždenný limit 48 hodín v referenčnom období polroka a že žalobca žiada neprimerane vysokú sumu.

13. K námietke žalovaného spočívajúcej v nedostatku jeho vecnej pasívnej legitímácie v tomto konaní súd uvádza, že zodpovednosť členských štátov a ich orgánov pri aplikácii komunitárneho práva vychádza z prednosti komunitárneho práva, bez ktorej by táto zodpovednosť nebola vynúiteľná. Práve na základe prednosti komunitárneho práva v prípade jeho chybnjej aplikácie alebo opomenutia aplikácie zo strany orgánu členského štátu sa môžu poškodené fyzické alebo právnické osoby domáhať náhrady spôsobenej škody. Prednosť komunitárneho práva, jeho priamy účinok, ako aj celý inštitút zodpovednosti členského štátu a uplatňovania si náhrady škody poškodenými subjektmi nie sú upravené v zakladajúcich zmluvách, ani v aktoch inštitúcií Európskej únie a vyplývajú výlučne z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev. Táto judikatúra vychádza predovšetkým zo zásady pacta sunt servanda a zo zásady komunitárnej lojality, ktoré sú zakotvené v článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „Zmluva o založení ES“), a na základe ktorých sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy alebo z činnosti inštitúcií spoločenstva a zdržať sa „akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov zmluvy“ alebo ktoré by mohli ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

14. Povinnosť aplikácie komunitárneho práva ESD vysvetlil po prvýkrát v prípade Simmenthal (106/77, 9.3.1978, Zb, s, 629), v ktorom riešil dôsledky priamej aplikovateľnosti ustanovení komunitárneho práva v prípade, ak bola s nimi v rozpore vnútroštátna norma. Priama aplikovateľnosť komunitárneho práva v tomto prípade podľa ESD znamená, že „normy komunitárneho práva musia disponovať úplným účinkom a to rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch počnúc od ich vstupu do platnosti a počas celého obdobia ich platnosti“, akoby boli súčasťou právneho poriadku uplatniteľného na území jednotlivých členských štátov“ (bod 14 rozsudku Simmenthal), pričom majú vyššiu právnu silu ako normy vnútroštátne. To znamená, že vnútroštátna norma odporujúca komunitárnej norme nemôže byť právoplatne aplikovaná. ESD ďalej zdôraznil, že každý vnútroštátny súd je ako orgán členského štátu „v medziach svojich právomocí povinný aplikovať komunitárne právo ako celok a chrániť práva, ktoré priznáva toto právo jednotlivcom tak, že nesmie aplikovať žiadne skoršie alebo neskoršie ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s komunitárnym právom“ (body 16 a 21 rozsudku Simmethal).

15. Zodpovednosť členských štátov v prípade porušenia komunitárneho práva je objektívna a absolútna. Členský štát sa jej teda nemôže za žiadnych okolností zbaviť, ani sa z nej nemôže exkulovať, a to bez ohľadu na to, ktorý orgán konajúci v mene členského štátu škodu spôsobil.

16. O pasívnej legitímácii Slovenskej republiky ako členského štátu zodpovedného za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečovanie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie súd v tomto konaní nemal pochybnosti. Na tom by nič nemenila ani prípadná možnosť žalobcu domáhať sa škody aj priamo od svojho (verejnoprávneho zamestnávateľa) ako porušiteľa záväznej smernice Európskej únie s priamymi účinkami, ktorou možnosťou sa však súd nezaoberal, keď ani taký záver by nemohol vylúčiť zodpovednosť členského štátu. Rozsudok vo veci Fuß dáva v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času právo poškodenému domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu (bod 45, 46 a 61 Rozsudku Fuß).

17. Z vyššie uvedeného má súd za to, že žalovaný disponuje pasívnou vecnou legitímáciou a fyzická osoba, v tomto prípade žalobca sa so svojím nárokom na náhradu škody v prípade porušenia práva Európskej Únie, resp. jej právne záväzných aktov, v tomto prípade porušenia Smernice 2003/88/ES môže domáhať na vnútroštátnom súde svojho práva priamo voči členskému štátu, t.j. voči Slovenskej republike, v mene ktorého koná ústredný orgán verejnej správy (Ministerstvo vnútra SR), do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor.

18. K obrane žalovaného spočívajúcej v tom, že Smernica 2003/88/ES sa na daný prípad neaplikuje, súd uvádza, že výklad pôsobnosti jej aplikácie žalovaným je nesprávny, keď čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES odkazuje na pozitívne vymedzenie čl. 2 smernice 89/392/EHS, negatívne vymedzenie upravuje výslovne („táto smernica sa nevzťahuje na námorníkov definovaných v smernici 1999/63/ES bez toho, aby bol dotknutý článok 2 ods. 8 tejto smernice“). ESD v Rozsudku Fuß uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči (ako tvrdí v rámci svojej procesnej obrany žalovaný, resp. že na hasičov sa smernica nevzťahuje), keď v bode 33 konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a 100, ako aj Fuß, už citovaný, body 33 až 35 a 38). V bode 38 Rozsudku ESD C-429/09 ESD konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník, ako je G. Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fuß, bod 60). Z uvedeného teda vyplýva, že Smernica 2003/88/ES sa v tomto prípade aplikuje.

19. Otázkou podstatnú pre toto konanie, a to či do pracovného, resp. služobného času žalobcu sa zarátava aj doba jeho služobnej (pracovnej) pohotovosti vyriešil v prípade hasičov ESD vo svojom rozsudku C - 429/09 G. Fuß tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. V tejto veci týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ďalej uviedol, že: „pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES“. V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010). Ďalej v bode 35 sa konštatuje, že ESD už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (pozri rozsudky Pfeiffer a i., bod 99, ako aj Fuß, bod 52).

20. Vo veci C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku ESD rovnako uviedol, že „pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za „pracovný čas“ v zmysle smernice 93/104/ES nezávisle od toho akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti“ (bod 27 Rozsudku ESD vo veci 437/05 z 11.1.2007).

21. Vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskeho záchranára (C-397/01, Pfeiffer) ESD uviedol, že „...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času“ (bod 95 Rozsudku ESD C-397/02 z 5.10.2004). V dôsledku takého prístupu je zrejmé, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a by mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas. bod 48, 58).

22. Medzi stranami sporu bolo tiež sporné to, či u žalobcu došlo k porušeniu práva Európskej únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice EÚ 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, konkrétne, či do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere sa premietli ustanovenia Smernice č. 2003/88/ES, čl. 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov a či sa doň premietnuť mali.

23. Z plánu služieb predložených žalobcom vyplýva, koľko hodín vrátane služobnej pohotovosti a koľko 24 hodinových služieb žalobca spolu odpracoval na stanici v roku 2017 (za obdobie 01- 12/2017), v rokoch 2018 - 2019 a v roku 2020 za obdobie (01 - 05 2020). Z uvedeného mal teda súd preukázať, koľko reálne odpracoval žalobca, preto námietka žalovaného, že žalobca nepreukázal reálny výkon jeho práce neobstojí. Z tohto dôkazu súd zistil, že žalobca mal v tomto období rozvrhnuté svoje služby tak, aby na stanici priemerne strávil týždenne 54,74 hod. až 60,22 hod. (počet mesačných hodín vydelení priemerným počtom týždňov v mesiaci 4,384), t.j. v rozsahu 6,74 hod. až 12,22 hod. nad maximálny rozsah 48 hod. priemerného týždenného pracovného času, ktorý garantuje žalobcovi únie právo. Ohľadom žalovaného námietky o nezohľadnení dovolenky a práceneschopnosti žalobcu, súd uvádza, že táto nie je na mieste aj s ohľadom na článok 16 Smernice 2003/88/ES, ktorý stanovuje, že do výpočtu priemeru sa doby ročnej dovolenky a dočasnej práceneschopnosti nezapočítavajú alebo sú neutrálne.

24. Z ustanovenia § 85 zákona č. 315/2001 Z. z. (podľa ktorého služobným časom príslušníka je časový úsek v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom „Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne), z ustanovenia § 92 tohto zákona (podľa ktorého Služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni) vyplýva, že služobná pohotovosť podľa zákona o hasičskom zbere sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase“. Vzhľadom na uvedené má súd za to, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ustanovenie § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. potom upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, „takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ (ods. 2) a § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že „štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorá nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona o hasičskom zbere výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ustanovenie § 103 ods. 5 v spojení s ustanovením § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.).

25. Z uvedeného možno logicky vyvodit' záver, že Smernica 2003/88 ES nebola správne prebratá. Žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky spadajúceho pod

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky má smernicou garantované právo na 48 hodinový pracovný čas. V stálej štátnej službe ako hasiči v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, nepochybne odpracoval v rokoch 2017 až 2020 (od 01/2017 - 05/2020 vrátane) priemerný týždenný pracovný čas v referenčnom období 6 mesiacov presahujúci týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, na základe čoho súd uzavrel, že sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia proti Slovenskej republike.

26. Súd dodáva, že nesprávne prebratie smernice do zákona č. 315/2001 Z.z. a jeho dodržiavanie Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom Slovenskej republiky, ktoré však nerešpektuje Smernicu 2003/88 ES v článku 6 písm. b), ktorá je pre tento vzťah priamo aplikovateľná, v zmysle rozsudku Fuß, nezbavuje Slovenskú republiku zodpovednosti za jej nedodržiavanie v prípade hasičov zamestnaných vo verejnoprávnom sektore a nie je preto relevantné žalovaným zdôrazňované rozlíšenie medzi zodpovednosťou Slovenskej republiky za nesprávnu transpozíciu a zodpovednosťou zamestnávateľa žalobcu za nesprávnu aplikáciu pri úprave pracovného času v služobnom pomere žalobcu. K tvrdeniu žalovaného o povinnosti súdu preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu, pričom odkazuje na rozsudok ESD C - 46/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame súd uvádza, že na rozdiel od žalovaného, rozsudok Fuß na rozsudok C - 46/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame v tejto súvislosti neodkazuje. Preto žalobca nemá takú povinnosť a priamo sa môže obrátiť na súd s podanou žalobou voči štátu.

27. ESD vo veci C-429/09 Fuß prihliadajúc na to, že Čl. 6 písm. b) Smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadaval zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem komunitárneho práva“, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov, a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám únieového práva (bod 83 C-429/09 Fuß). (rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19. 11. 2020)

28. Súd ďalej skúmal splnenie podmienok pre vznik zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu. Podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody sú dané v zmysle stabilizovanej judikatúry Európskeho súdneho dvora (C - 429/09, Fuß, C - 118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales) - 1. cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť.

29. Článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje právnu normu Únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, v danom prípade sociálne právo, keď ukladá členskému štátu maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, pričom súd poukazuje aj na rozsudok ESD vo veci G. Fuß (C - 429/09), ktorý konštatuje priamy účinok čl. 6 písm. b) Smernice, keď podľa neho priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Prvá podmienka týkajúca sa existencie práva na náhradu škody vo veci samej je teda splnená.

30. Porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou ESD v danej oblasti. Z judikatúry ESD jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES. Otázka súvisiaca s pojmom „pracovný čas“

v zmysle Smernice 2003/88/ES neponecháva priestor na akékoľvek „rozumné pochybnosti“. Keďže žalobca v dotknutom období odpracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora, musí sa preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva Únie. Preto je vo veci samej splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody.

31. Pokiaľ ide o tretiu podmienku, tu konajúci súd uzavrel, že existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný, keď žalobca musel pracovať viac v dôsledku nezarátania služobnej pohotovosti do pracovného času.

32. Žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

33. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zábery normotvorcu Smernice 89/391/EHS a tiež Smernice 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy (rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19. 11. 2020). Bolo na rozhodnutí žalobcu, aké právne prostriedky ochrany osobnosti použije, či mu postačí konštatovanie porušenia jeho práv, alebo sa bude domáhať stanovenia dodatočného náhradného voľna, prípadne náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z podanej žaloby mal súd za jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5.000,- eur.

34. Nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieta do psychickej sféry fyzickej osoby, a do jej postavenia v spoločnosti. Takáto ujma sa bezprostredne nepremieta do fyzickej integrity ani do majetkovej sféry fyzickej osoby. Treba ju dôsledne odlišovať od majetkovej ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy poskytuje najúčinnejšiu občianskoprávnu ochranu osobnosti fyzickej osoby. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je právo na súkromie a rodinný život. Posúdenie výšky nemateriálnej ujmy je závislé od úvahy súdu. Súd vo svojom rozhodnutí musí uviesť dôvody, pre ktoré bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške. I keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami za ktorých k

porušení práva došlo. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pritom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Samotná závažnosť ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd musí prihliadnúť aj na okolnosti za ktorých k porušeniu práva došlo

35. Žalobca skutočne vykonával náročnú prácu v spornom období (2017 - 2020) nad čas povolený právom únie. Tým bez akejkoľvek pochybnosti dochádzalo k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemohol venovať rodine v rozsahu v akom by chcel, ale najmä nemohol so svojim časom voľne nakladať, nemohol sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemohol ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že právo na odpočinok bolo u žalobcu porušované v období troch rokov pred podaním žaloby minimálne v čase do mája 2020 (jeho rozvrh práce v období troch rokov pred podaním žaloby minimálne v čase do mája 2020 pravidelne počítal priemerne s 6,74 hod. až 12,22 hod. práce nad max. rozsah 48 hodín týždenne, ktorý povoľuje právo Únie), napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Súd považuje pracovnú pozíciu žalobcu za vysoko zodpovednú, rizikovú a fyzicky aj psychicky náročnú. Pri stanovení náhrady za zásahy žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, súd prihliadal na kritéria uvedené v bode 95 Rozsudku Fus, a na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla, na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka.

36. Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobca má na primeranú finančnú náhradu v sume 2.000 eur nárok, nakoľko porušením práva Únie bolo skutočne do jeho osobnostnej sféry zasiahnuté. V prevyšujúcej časti súd žalobu žalobcu zamietol, pretože žalobca nepreukázal že by sa tento zásah konkrétnym závažným spôsobom negatívne odrazil napr. v jeho medziľudských vzťahoch alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav. Vzhľadom na absenciu takýchto následkov súd považoval sumu 2.000 Eur, za primeranú. Zobral pritom v úvahu i skutočnosť, že žalobcovi priznanú výšku nemajetkovej ujmy súdy priznávajú v obdobných súdnych sporoch (napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019. 1CoPr/8/2019). Priznaná suma predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi v období nepresahujúcom 3 roky pred podaním žaloby, preto súd považuje vznesenú námietku premlčania žalovaného za nedôvodnú.

37. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku („CSP“). Žalobca bol v konaní úspešný, napriek tomu, že súd mu priznal len časť uplatneného práva, keďže výška náhrady nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Vzhľadom k uvedenému súd priznal žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorá bude počítaná zo základu, ktorým je rozsudkom priznaná suma. Zamietnutie žaloby v časti podľa názoru súdu nemá vplyv na úspešnosť žalobcu v konaní v rozsahu akom mu súd právo priznal. O výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Košice II (§ 362 ods. 1 CSP).

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 364 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).

Odvolaacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP).

Ak žalovaná dobrovoľne nespĺní, čo jej ukladá vykonateľné rozhodnutie, žalobca môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení).

r o z h o d o l :